Illés György

Farkas László intelmei és segítsége

A Sziget utcai iskola után gyakran benéztem a belvárosi Aero-presszóba, mert ott voltak az Új Írás alkotói. Átjöttek a Dorottya utcai szerkesztőségből. Ha zsebpénz kellett, vagy valamire szükségem volt, apámat, az Új Írás főszerkesztőjét mindig itt találtam. Sokszor meg-történt, mert a közelben laktunk, a Visegrádi utca elején. Bent ültek az írók, költők, szerkesztők, irodalomtörténészek: Vas István, Váci Mihály, Nagy László, Zelk Zoltán, Juhász Ferenc, Sánta Ferenc, Kamondy László, Pándi Pál, Bodnár György és Farkas László. Olyan magas, vékony volt, és olyan szeretettel vigyázott rám, mint egy idősebb diáktárs.

Sok érdekes órát töltöttem el az Aeróban a hatvanas évek elején. Töprengtek az élet dolgain, az irodalom, a művészetek sanyarú sorsán. Gyakran baráti vitákba bonyolódtak a frissen megjelent, vagy még csak készülő vagy tervezett művekről. Pályakezdő fiatalok is nemegyszer csatlakoztak hozzájuk, köztük ifjú poéták: Ágh István, Buda Ferenc.

Egy alkalommal – valamikor 1963 vagy1964 tavaszán – arról folyt a vita, hogy miben különbözik és mennyiben lehet más a férfi és a nő szerelmi élménye? Vajon képes-e hitelesen kifejezni a költő a másik nem érzéseit, fizikai érzékeléseit és lelki folyamatait? Szóba kerültek érdekes kísérletek, például Weöres Sándor *Xénia* című verse, melynek idézték is az első sorait:

Nő voltam s uramat kényes testemre fogadtam / mint érzékeny húros hangszer a mesteri játszót… Egyszer csak valaki megállt mögöttem, s jobb vállamra tette a kezét. Hátranéztem, s Farkas Lacit pillantottam meg. Észre se vettem, hogy felkelt a helyéről.

– Tudtad, hogy én is magyartanár vagyok? – kérdezte, majd közelebb hajolva, szinte a fülembe súgta: – Ráérsz még olyan sületlenségekkel foglalkozni, mint a felnőttek…

*

Egyik nap láttam, hogy Nagy László adta át apámnak a magával hozott kéziratot. Olvasni is kezdtem mindjárt a legfelülre tett verset. Már a címe is meghökkentett: *Irtsák ki a délibábot* – ez állt a hosszú verssorokat egy tömbbe tömörítő, tagolatlan szöveg fölött. Érdekes, izgalmas, kísérletező vers – tűnődtem-töprengtem –, de mit szólnak majd hozzá az osztálytársaim. Talán majd a tanáraim között is akad, aki meg-

botránkozik rajta. Túl sokáig hajoltam a vers fölé, mert Farkas Laci aggódva, egy kissé idegesen szólalt meg:

– Eszedbe ne jusson, hogy elemezd ezt a verset. Főleg úgy, ahogy az iskolában csináljátok!

*

Az Új Írás szerkesztői csak egyszer lettek hűtlenek a Berlin éttermi törzsasztalukhoz, amikor Zelk Zoltán meghívta néhányukat a Berlin különtermébe, lakodalmi vacsorára. Felesége meghalt, amíg ő 1956-os „bűneiért" a börtönben sínylődött, és így magára maradt. Szabadulása után megrázóan szép költeményben, a *Sirály*-ban siratta el Irént. De gyötörte a magány, riasztotta az üres lakás. Vigaszt keresett a játékban, a lóversenyzésben, hiába… Egyszer csak elszánta magát a házasságra. Ezt mindenki természetesnek találta, de azon már inkább eltűnődtek barátai és ismerősei, hogy nála majd négy évtizeddel fiatalabb hölgyet szemelt ki magának. Állítólag Visegrádon ismerte meg az akkor még létező s működő alkotóházban.

Egy ünnepélyesen és ízlésesen megterített hosszú asztal körül ültek a meghívottak. Én valahol középtájon foglaltam helyet a szüleimmel. Mellettünk Nagy László, Farkas Laci és Juhász Ferenc ült, velünk szemben az ifjú feleség barátai és barátnői csevegtek. (Valószínűleg azért hívott meg engem is a költő, hogy szórakoztassam a legifjabb hölgyeket.)

Jöttek a pincérek, s jobbnál jobb italokat, fogásokat ajánlottak. Mindenki válogatott ételeket és ínyencségeket rendelt. Zelk Zoltán eközben hirtelen felállt új felesége mellől. Mosolyogva intett a jobb kezével, hogy apám menjen oda hozzá. Azt hittük, hogy tószt mondására akarja őt felkérni. Zelk azonban némán, karon fogta, és sietve húzta az étterem bejárata felé. Majd a ruhatár és a forgóajtó között megállította apámat, és halkan a fülébe súgta:

– Lalikám! Tudnál-e legalább 100 forintot, de ha ennyi nincs, akkor minimum 50-et vagy 60-t kölcsönadni, mert egy vasam sincs.

Apám megdöbbent.

– Csak nem hagytak megint cserben a pacik az ügetőn?

– Azok, igen azok tehetnek róla. Pedig tudhatnám, hogy ők nem kedvelnek engem. Nagy Lacit biztosan szeretnék, de ő nem jár hozzájuk a versenyekre.

Apám mit tehetett? Elővette pénztárcáját, kiforgatta zsebeit. Sikerült összekaparnia hatvan forintot meg némi aprót. Zelk gyorsan elvette.

– Köszönöm! – suttogta, és látva apám gondterhelt arcát, így vigasztalta: – Ne aggódj, sikerült eladnom a Révai lexikonokat, de kettő megmaradt. Az egyiket néhány nap múlva neked adom.

Apám rohant vissza a lakodalmi asztalhoz, hogy még idejében leadhassa a vészjelzést. Odasúgta Farkas Lacinak:

– Laci! Szólni kellene sürgősen a többieknek. Zelknek nincs pénze. Képzeld el, most kért tőlem kölcsön. Mindenkinek magának kell fizetni mindent.

Farkas Laci egyáltalán nem lepődött meg. Megértően nézett apámra. Rögtön szólt a szomszédjának, Kamondy Lászlónak. Néhány perc alatt futótűzként terjedt el a hír. Sokan azonnal hívták a pincért, s lemondták addigi rendeléseiket. Rövidesen csak egy-egy Radeberger árválkodott néhány pogácsa társaságában a meghívottak előtt. A jó hangulat ennek ellenére megmaradt, míg csak véget nem ért az „ünnepi vacsora”.